

Uši glave...

...što treba raditi?

kopfläuse...was tun?

kroatische Fassung

BZgA

Bundeszentrale
für
gesundheitliche
Aufklärung

Jedna riječ na početku

Dobivanje ušiju nije stvar osobne čistoće, jer i na higijenski besprijekorno njegovanoj glavi uši se mogu osjećati dobro i razmnožiti se. Glavni razlog za rastuće razmnožavanje ušiju jest neinformiranost načinu prijenosa, razmnožavanju i suzbijanju tih parazita. Nije sramota dobiti uši, ali je sramota zadržati ih.

Uši u kosi svakoga se tiču!

Gotovo svatko nekada u životu dobije uši glave. A zahvati ga i znatan strah, jer pomisli: «... jesam li potpuno čist?» Time je osoba zapravo u krivu jer uši glave nemaju nikakve veze s osobnom čistoćom.

Često pranje kose stvara čiste uši

I na savršeno njegovanoj glavi uši se osjećaju dobro i razmnožavaju se. Glavni razlog za njihovo rastuće širenje jest da pogođeni premalo znaju o načinima prenošenja, razmnožavanju i suzbijanju tih parazita. Ova će Vam brošura ponuditi nekoliko pouzdanih informacija o tome.

Uši u kosi dobiju se putem neposrednog tjelesnog kontakta

Mala uš sa smiješnim imenom «pediculus capitis» tromba je i osjetljiva. Nerado napušta glavu na koju se sa svojom stalno rastućom obitelji uselila. I to ima dobar razlog: Svaka 2 do 3 sata mora isisati obrok krvi iz kože glave – inače se osuši i ugine.

Na glave drugih ljudi uš glave praktično stiže samo neposrednim putem. To širenje odvija se u pravilu putem prisnog odnosa unutar obitelji ili među prijateljima, maženjem i ljubljenjem, milovanjem – dakle neposrednim dodirom. Nakon toga, uši će ubrzo dobiti cijela obitelj, krug prijatelja, razred u školi ili vrtićka skupina.

Uši glave ne koriste zaobilazne putove

Za razliku od bijelih ušiju, uši glave ne prenose se putem zajednički korištenih predmeta od tkanine kao što su kape, deke, jastuci ili češlji i četke za kosu. Taj zaobilazni put u većini slučajeva predstavlja iznimku.

U slučaju velike nazočnosti ušiju moguće je i da se njihova jajašca zalijepe na vlakna tkanine marama, kapa, šalova itd. Ali se tamo ne razvijaju dalje.

Unatoč tome, navedeni bi se predmeti trebali pomno očistiti i redovno kontrolirati

Ako Vam se «to» dogodilo

Koža na glavi svrbi neobično jako tako da se uvijek iznova morate češati. Najkasnije u tom trenutku trebali biste pogledati jesu li male krvopije izabrali Vas kao novu žrtvu. U tu svrhu kosu razdijelite češljem i pregledajte redom cijelu kožu glave, najbolje pod povećalom. Mjesta kod sljepoočnice, oko ušiju i na vratu trebala bi se kontrolirati posebice pažljivo, budući uš glave ovdje nailazi na najpogodniju temperaturu za odlaganje svojih jajašca i za razmnožavanje.

Uši, ličinke, jajašca i gnjide pod povećalom

U slučaju dobivanja ušiju, vide se šestonoge uši, velike najviše 3 mm (ženke i muški) i svijetle gnjide koje su zalijepljene za kosu s jajašcima odloženima u blizini kože glave. Iz jajašaca izlaze ličinke slijedećeg naraštaja. Ličinke predstavljaju – slično kao kada iz gusjenice nastane leptir – stadij razvoja uši prije nego što odraste. Uš glave obično je sive boje. Samo ako je upravo usisala krv, dobije crvenkastu boju.

Sve u svemu uši i njihove ličinke vrlo su brze. Stoga se prije mogu pronaći gnjide budući oni ne mogu pobjeći.

«Ispražnjene izduljene» gnjide i gnjide s jajašcem ne daju se razlikovati optički

«Gnjida» je prazna bijelo sjajna ljuska jajašca s jajašcmi uši glave. To su samo 0,8 mm velike tvorevine oblika kapi, zalijepljene na kosu kao biseri na vrpce. Ne mogu se odstraniti ni pranjem kose ni normalnim češljanjem. Stoga gnjide ostaju zalijepljene na kosi čak nakon uspješnog tretmana ušiju glave često još mjesecima. Budući kosa dalje raste, gnjide se udaljuju mjesečno za oko jedan centimetar od kože glave. Optički se ne

može razlikovati, jeli gnjida prazna ili sadrži li još jajašce koje je sposobno za razvoj. Odstranjivanje ljepljivih gnjida nakon obavljenog medicinskog pranja kose, stoga zahtijeva visoki stupanj pažljivosti: višestruko ispiranje razvodnjenim octom (jedna velika žlica octa na jednu litru vode) i temeljito izčešljavanje češljom za gnjide kroz nekoliko dana najsigurnija je i najbolja metoda.

Uš glave živi tri tjedna

Ženka uši je spolno zrela nakon tri stadija ličinke – u kojima svaka 2 do tri 3 sata sisa krv – i nakon otprilike deset dana. Od tog trenutka u svom kratkom životu ostavi do 90 jajašca. Iz svakog od tih jajašca razvija se u gnjidi u roku od 8 do 10 dana nova ličinka. Prema tome, za jedan naraštaj ušiju od jednog jajašca do slijedećeg potrebno je otprilike 18 dana.

To relativno dugo vrijeme razvoja mora se uzeti u obzir pri uspješnom suzbijanju. Većina sredstava protiv ušiju koja se danas koriste djeluju

naime samo protiv živih oblika ušiju (ličinke i odrasli oblik) a ne protiv jajašca u gnjidi.

Stoga je potrebno tretirati ih najmanje dva puta u razmaku od 8 do 10 dana. Preživi li samo jedno jedino jajašce u svojoj gnjidi, nevolja se nastavlja opet iz početka nakon samo nekoliko dana: Uši glave opet se pojavljuju.

Mali ubodi insekata s neugodnim posljedicama

Jaka svrbež nastaje zbog malene količine sline koju uš pri svakom krvnom obroku ubrizgava u kožu glave. Budući se napadnuta osoba nehotice počinje češati, nastaju male rane u koži koje se mogu upaliti. To dovodi do neugodnog, gnojnog osipa na koži i u teškim slučajevima čak do naticanja limfnih čvorova. Najkasnije u tom trenutku potrebno je posjetiti pedijatra ili kućnog liječnika.

Sredstva protiv ušiju glave dobit ćete kod Vašeg ljekarnika

Sredstvo za borbu protiv ušiju propisati će Vam Vaš liječnik, a možete ga dobiti i bez recepta u ljekarni. Kako bi se odstranile uši, potrebno je koristiti lijekove koji su namijenjeni za vanjsku primjenu i koji prirodno sadrže insekticide (supstance koje ubijaju insekte). U tim lijekovima sadržani glavni sastojci često su malo stabilni biljni ekstrakti iz cvijeta krizanteme. Budući se kod terapije ubijaju samo uši ali ne pouzdano i njihova jajašca, ova se sredstva moraju upotrijebiti još jednom nakon 8 dana.

Sintetički proizvedeni stabilniji piretroidi već su u maloj dozi djelotvorni protiv ušiju glave.

Dojenčad i malu djecu terapeuta liječnik

Posebice djecu u dojenčadskoj dobi ne biste trebali sami terapijirati a da prije toga ne pitate pedijatra. On će Vam preporučiti odgovarajuće sredstvo. Sredstva protiv ušiju dobiju se najčešće u tekućem obliku kao otopine, emulzije ili gelovi. Pri uporabi potrebno je strogo slijediti upute za uporabu budući je u protivnom uspjeh tretmana upitan.

Tretman kao takav može se nakon toga provesti kod kuće. Tretman nije ni kompliciran, ni bolan i u većini slučajeva nije popraćen neugodnim mirisom. Vrlo mali dio sastojaka ulazi u kožu i tamo se brzo deaktivira.

U pojedinim slučajevima, kod posebne osjetljivosti, supstance pak mogu izazvati alergijske reakcije ili pojave iritacija. Stoga se primjerice osobe s utvrđenom alergijom na krizanteme ili s vrlo rijetkim MCS-sindromom («multiple chemical sensitivity») nebi trebale tretirati piretroidima.

Trudnoća i vrijeme dojenja

Spomenuti preparati ne bi se trebali koristiti za vrijeme trudnoće i dojenja. Bezopasan je međjutim tretman višestrukim ispiranjem kose mlakom vodom s octom (tri žlice octa na jednu litru vode) i naknadnim češljanjem još vlažne kose „češljem protiv gnjida“. Taj tretman vodom i octom ne može ubiti uši i gnjide, ali se olakšava isčešljavanje.

Priručna sredstva za tretman nisu dovoljno pouzdana

Terapija protiv ušiju glave različitim priručnim lijekovima upitna je kao i korištenje većine „čisto biljnih sredstava“, često iziskuje puno strpljenja i rijetko pouzdano donosi traženi uspjeh.

Nasuprot tome, nakon tretmana, gnjide se mogu odstraniti češljanjem posebnim „češljem za gnjide“ istina teško ali u konačnici uspješno. Općenito vrijedi da vrlo kratko ošišana kosa znatno olakšava tretman. Ako se ne želi koristiti „kemijska sredstva“ onda je kod vrlo kratke kose (ćelavost) moguće služiti se mehaničkim odstranjivanjem ušiju uz nadzor.

Uspjeh kontrolirati nakon osam dana

8 do 10 dana nakon prvog tretmana sredstvom protiv ušiju, iz još preostalih jajašca ušiju ponovno nastaju ličinke. Kako biste bili sigurni da prekidate patnju s ušima, u to biste vrijeme trebali provesti drugi tretman. U svakom slučaju nakon 8 do 10 dana potrebno je vrlo pomno kontrolirati glavu.

Učenici ili učitelji zaraženi ušima moraju napraviti stanku

U vrtićima, školama i drugim ustanovama za zajednički boravak, djeca ili učenici ali i učitelji koji imaju uši trebaju se odmah nakon što je ustanovljena nazočnost ušiju osloboditi od nastave. Potrebno je kontrolirati

sve osobe koje borave u tim prostorijama. Prema odredbama zakona o zaštiti od zaraze pogođeni smiju natrag u ustanovu tek kada prema liječničkoj prosudbi više ne postoji bojazan da će se uši širiti preko tih osoba. U slučaju ponovnog pojavljivanja ušiju, potrebno je liječnički pregled i uvjerenje.

Spriječiti širenje ušiju

Uši su vrlo «obiteljske». Ako je jednom utvrđena nazočnost ušiju glave, svi članovi obitelji i druge osobe s kojima je možda postojao bliski dodir, trebali bi se podvrgnuti kon-

troli. Kako bi se spriječio ponovni napad ušiju glave, potrebno je zbog opreza intenzivno očistiti i češljeve, četke, kape, jastuke itd. Potrebno je usisavačem temeljito odstraniti sve dlake s poda. Međutim, nepotreban je tretman garderobe, namještaja ili tepisona sredstvima protiv ušiju i – budući je riječ o otrovu – čak je i štetan.

Uši glave i njihova draga rodbina

Uši glave imaju daljnju rodbinu, koju i mi u Njemačkoj susrećemo, premda rijetko. Riječ je o bijeloj uši i stidnoj uši. Za razliku od uši glave kod bijele uši i stidne uši glavnu ulogu igra manjak higijene.

Bijela uš pojavljuje se uglavnom u garderobi a stidna uš na ljduskom tijelu. Te uši rijetko se nastanjuju u kosi koja za njih ne pruža dovoljni zaklon. Bijele uši znatno su otpornije i sposobnije za preživljavanje nego uši glave i stoga su potrebne opsežnije mjere opreza u svrhu sprječavanja ponovne zaraze i širenja.

Samo iskusni parazitolog ili stručni laboratrij zna u konačnici jasno razlikovati bijele uši od uši glave. Načelno pak vrijedi: bijele uši su rijetke i gotovo ih nikada nema na glavi.

Ako u slučaju velike nazočnosti ušiju imate dvojbe, obratite se uredu za zdravstvo (Gesundheitsamt) ili Vašem kućnom liječniku. Daljnje informacije: www.rki.de

Izdavač: Savezna centrala za zdravstvenu izobrazbu, Köln, po nalogu Saveznog ministarstva zdravstva.

Sva prava zadržana.

Tekst: dr. med. Bodo R. Tigges, Essen

Slike:

Stranica 5.: prof. dr. rer. nat. Walter A. Maier,
Institut für Medizinische Parasitologie der
Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität
Bonn

Institut za medicinsku parazitologiju Rajnskog
sveučilišta Friedrich Wilhelm Bonn

stranica 6.: prof. dr. med. Uwe-Frithjof Hau-
stein, ravnatelj klinike i poliklinike za kožne
bolesti sveučilišta Leipzig

Oblikovanje: medienwerkstatt,
ECC Dortmund
www.medienwerkstatt-ecc.de

Tisak: Warlich, Meckenheim

Naklada: 2.10.1.03

Stanje: kolovoz 2001.

Ovu brošuru možete besplatno naručiti na
adresi: Bzga, 51101 Köln ili e-mailom:
order@bzga.de

Broj za narudžbu: 60 020 150

Izdavač redovito aktualizira tekst.

Savezna centrala za zdravstvenu izobrazbu
Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung